

TELEVİZYON HABERCİLİĞİNDE KİŞİLER VE GÖREVLERİ

Neşe KARS*

Television News Crew And Their Tasks

As like all television broadcastings, television newscasts require a number of staff. This article is on crew for television newscasts, works in process of the production-construction and broadcasting-presentation of television news. Each person of crew has a different title and a different responsibility in a newscast. For example, news editors, corresponders, prompters, news directors, newscasters-anchorpersons etc. This study is aimed to explain television news crew and their tasks

Key words: News, television news, news crew.

.....

Giriş

Televizyonun ilk kez yayın yaşamına başladığı 1936'dan beri televizyon haberciliği kavramı var olmakla birlikte, ilk akşam haberleri Amerika Birleşik Devletleri'nde CBS televizyonu

* Yard. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Tv ve Sinema Bölümü

tarafından resmen 15 Ağustos 1948 tarihinde başlatıldı. Akşam haberleri etkinliğiyle kendini 1960'lı yılların başında güç, saygınlık ve yüksek güvenilirlik konumuna taşıdı.

Ülkemizde televizyon haberciliği, 31 Ocak 1968'de TRT'nin televizyon deneme yayınlarına başladığı günden beri yapılmaktadır. Türk izleyicisi, haber bülteni ya da 'ajans' kavramıyla, 1927 yılında radyo yayınlarının başlaması ile tanışmıştı. 1964 yılında Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) kuruluncaya değin, devletin çeşitli kuruluşlarına bağlı olarak yapılan radyo yayıncılığı, devletin bir başka kuruluşu olan Anadolu Ajansı'nın haberlerini "Ajans" adı altında doğrudan sunmaktaydı. Televizyon haberciliği başladıktan sonra bile, belli bir yaşın üzerindeki izleyiciler, haber bültenlerini 'ajans' olarak adlandırmaktaydılar.

1990 yılında, Magic Box adlı şirketin uydudan yaptığı yayınlarla Türkiye, özel-tecimsel televizyonlarla tanıştı. Ardarda kurulan özel televizyonlarla, yıllardır TRT'de tek sesli devlet ve sıkça 'protokol' haberciliği olarak eleştirilen televizyon haberciliğine alışmış olan izleyici, aynı olayı farklı yorumlarla izleme olanağına kavuştu.

TRT'nin tekel olarak yayın yaptığı dönemde de, izleyici bazı kavramlarla karşılaşmaktaydı. Ana Haber Bülteni, Gece Haberleri, Ara Haberler, naklen yayın, yönetmen, muhabir gibi kavramlar, televizyonun ilk kez yayına başladığı günden beri, ekrandan halka aktarılmaktaydı. Ancak özel televizyonların yayına başlaması ve günlük yaşamın bir parçası olmasıyla birlikte, bunlara yenileri eklendi. Canlı yayın, rating (izlenme oranı), prime-time (televizyonun en çok izlendiği zaman dilimi, genellikle 19-22 ya da

20-23 saatleri arası), reality show (genellikle cinayet, intihar gibi konularda, o anda olay yerinde yaşananların kaydedilmişliği duygusunu yaratabilmek için, gerçek bir olayın canlandırılması-oyunmasına dayanan program türü) gibi kavramlar izleyicinin daha önce alışık olmadığı yeni sözcüklerdi.

Televizyon yayıncılığının bütününde olduğu gibi, haber bültenlerinin izleyiciye ulaşmasında da çok sayıda kişi çalışmak zorundadır. Televizyon haberlerinin yapım-üretim ve yayın-sunum sürecinde görev alan kişileri, görevleri ve birbirleriyle olan iletişimleri açıklamaya çalışacağız.

1-Haber Üretim Sürecinde Görev Alan Kişiler:

Genel Yayın Yönetmeni

Genel Yayın Yönetmeni ya da Haber Genel Yönetmeni, gazete ve televizyonların yaratıcı bölümünün başkanıdır. Genel yayın yönetmeni, yayın kuruluşunun yayın kimliğine uygun olarak, yayın politikasını belirler.

Genel yayın yönetmeni, her sabah yapılan ve haber merkezinde çalışan herkesin katıldığı "gündem toplantısı"na başkanlık eder. "Gündem Toplantısı"nda her servisten gelen haber ve görüntü malzemesini değerlendirir ve elemeler yapılır.

Genel yayın yönetmeninin, haber müdürlerinin, yapımcıların, istihbarat şeflerinin ve yönetmenin de katıldığı ikinci toplantıda ise, haberlerin sunum sıralaması belirlenir.

Genel yayın yönetmeni; her servisin çalışma şeklini, haberin aşamalarını, iç ve dış haberleri, olayları, görüşleri, siyasi

gelişmeleri, toplumsal değişimi, görüntü kalitesini ve televizyon haberlerine uygun metin yazımını bilmek zorundadır.

Avrupa ve ABD'de, genel yayın yönetmenlerine "Haber Yönetmeni" (News Director) adı verilmektedir. Haber yönetmeni deyimi; bir gazete, dergi ya da televizyon kanalının tümünü ya da belirli bir bölümünü yöneten-yönlendiren, düşünsel ve yönetsel sorumluluğunu üstlenen kişi anlamında kullanılmaktadır. Bu anlamı içeren bir kavram olarak, ülkemizdeki televizyon kanallarında haberlerin son yazımını, düzeltmesini yapan ve yayına hazırlayan kişilere "editör" denilmeye başlanmıştır.

Haber Müdürü-Editörler

Haber müdürleri, Genel yayın yönetmeninden sonra gelen kişilerdir. Editör sözcüğünün kapsadığı alan, gerçekte haber müdürlerinin alanıdır. Haber merkezine bağlı servislerin şefleri de birer editördür. Haber müdürünün temel işlevi, haber metinlerini ve spikerin anonslarını yazmaktır. Ayrıca, muhabirlerin yazdıkları haberleri denetler, düzeltir, güzelleştirir ve görsel malzeme ile bütünleştirir.

Haber müdürü-editör, neyin haber olacağını bilen, karar veren kişidir. Televizyon kuruluşunun yayın politikasını en iyi bilen, genel yayın yönetmeninin ne istediğini en iyi anlayan kişidir. Editörler, bir haberin yayınlanmasına, çalıştıkları kurumun yayın politikası açısından bakarak ve kişisel inisiyatiflerine göre karar verirler. Yayın politikası, kurumun örgütsel yapısına ve politik görüşlerine göre değişiklik göstermektedir. Muhabirleri haber seçiminde ve yapımında yönlendiren kişidir.

Haber müdürü, ana dilinin kurallarını iyi bilen, basit ve akıcı bir dille yazabilen kişidir. Kurum politikasına uygun olarak, habere nesnel ve yansız bakar, görüntüyü metin ile destekleyen bir içerikle haberi yayına hazırlar.

Bir televizyon kanalında birden fazla haber müdürü bulunabilir. Kendi aralarında görev dağılımı yapabilirler. Birisi haber müdürlerinin şefi konumundadır. Genel Yayın Yönetmeni'nin olmadığı zamanlarda, onun yetkilerini kullanır. Diğerleri, servislerden gelen haberlerin son düzenleme noktası olarak görev yapar. Ayrıca, haberleri hukuksal açıdan inceleyen ve yasal sorunlarda muhatap olan bir de Sorumlu Müdür vardır.

Muhabir

Muhabirin görevi; haberi üretmek-yapmak, ortaya çıkarmaktır. Televizyon muhabinin görevi "görüntülü haber" yapmaktır. Haberin başarısı, görüntü ile sözlerin bütünlüğüne bağlıdır. Muhabirin görevleri şöyle sıralanabilir:

-Haberin ön araştırmasını yapmak. Kağıt üzerinde doğruluğunu belirlemek ve yapılacak haber konusunda önceden bilgi sahibi olmak.

-Gerçekliği kağıt üzerinde belirlenen konunun yerinde ve ayrıntılı araştırmasını yapmak.

-Saptanan bilgileri kağıda dökmek ve ön çekim senaryosunu yazmak.

-Kamera ve teknik ekiple toplantı yaparak, gerekli teknik malzemenin hazırlanmasını sağlamak.(Mikrofon çeşitleri, ışık durumu, hangi tür çekimin düşünüldüğü vs.)

-Görüntü çekimlerinin ve röportajların gerçekleştirilmesi: Haber bir baskın değilse, planlanmış-araştırılmış olarak hazırlanıyorsa, muhabir mutlaka kamera ekibini, çekim ölçekleri konusunda yönetmelidir. Örneğin, bir röportajda ikili genel planda başlanacak çekimin, nerede ve hangi ölçekle yakın plana dönüşeceği gibi.

-Yerinde anlatımın ve anonların yapılması. Bu yönüyle de muhabir, dilini gerek seçilen sözcükler, gerek akıcı ve güzel konuşma anlamında iyi kullanabilen kişiler olmalıdır.

-Zaman kazanmak için, röportajların ve çekimlerin kurguda kullanılacağı kısımlar not edilmelidir. Muhabir için en değerli zaman, haberin yerinden haber merkezine dönünceye kadar yolda geçirdiği zamandır. Muhabir bu sürede notlar alır ve haberini fikir olarak yayına hazırlar.

-Seslendirmenin yapılması. Haber çekimlerinde doğal sesler alınmalı, efektsiz çekimlerden kaçınmalıdır. Seslendirme için yazılan metin, görüntülere uygun olmalıdır. Metni, görüntüyü desteklemek ve açıklamak için yazmak gerekir. Metnin süresi ile görüntü süresi eşzamanlı olmalı, görüntü yinelemelerinden kaçınmalıdır.

-Muhabirlerin belli alanlarda uzmanlaşması ve haber konusunun geçmişine egemen olması gerekir. Belli bir konuda, birkaç ay sonra haber yapılsa bile, olayın geçmişini bilen ve olaya konu olan kişilerle iletişimi olan bir muhabir, kendinden emin bir şekilde haberini hazırlayacaktır.

Haber merkezine bağlı servisler, belirli başlıklar altında ayrılmışlardır. İstihbarat, ekonomi, dış haberler, kültür-sanat, magazin, spor, yurt haberleri gibi.

Ancak bu servislerde çalışan muhabirlerin de, kendi aralarında, uzmanlık konularına ayrılmaları ve belli olayları izlemeleri, konuya egemen olmaları gerekir.

Örneğin, istihbarat servisinde çalışan muhabirler; polis, adliye, politika, eğitim gibi konularda uzmanlaşabilirler. Yine ekonomi servisinde muhabirler, örneğin piyasa, borsa, sendika, iş dünyası gibi alanlara ayrılabilirler. Spor servisi muhabirleri ise, futbol, basketbol vs. gibi spor alanlarına ayrılmakla birlikte, örneğin futbol içinde de belli kulüpler izleyen muhabirler bulunabilir. Fenerbahçe muhabiri, Beşiktaş muhabiri gibi.

Muhabirlerle birlikte olay yerine giderek olayı görüntü almak amacıyla izleyen kameramanlar da haber üretim sürecinin bir parçasıdır. Bunlar, aktüel çekim kameramanlarıdır. Bu kişiler, aşağıdaki kamera bölümünde ele alınacaktır.

Yapımcı

Yapımcı-prodüksiyon, masabaşı haberleri ile yurthaberler servisinden gelen ajans haberlerinin, haber metinlerini yazar ve kurgular. Muhabirlerin yaptığı haberlerin görsel güzelliği için yapılması gerekenleri belirler. Bu haberlere gereken şekilde grafikler yaptırır, post-production denilen görüntü efektlerinin kullanılabilirdiği montaj setlerinde, görüntü bantlarına gereken işlemleri yaptırır.

Örneğin; yasal zorunluluk (küçük yaşta olmak) ya da güvenlik nedeniyle tanınmaması gereken bir kişinin yüzüne ya da çok kanlı bir görüntü varsa, görüntüye netliği bozacak işlemler (siyah bant, mozaik gibi işlemlerle görüntü bozma) yapılır.

Yapımcı, kurguya giren bantların, yayına gittiği zamana kadar geçen süre içerisinde sorumluluğunu üstlenen kişidir. Yapımcı, yayın sırasında da, yönetmenin yanında, yayında kullanılacak grafikler, telefon bağlantıları gibi işlemlerde görev alır.

Arşivci

Haber arşivcisi, haberleri arşivlemekten sorumludur. Arşivci, yayına giren bantları arşivlerken, haber yapılmış görüntülerin ham halini de arşivler. Böylece yayımlanmayan haber bantları korunmuş olur. İleriki bir tarihte, haber yapılan konuyla ilgili bir başka haber yapıldığında ya da bir başka kişinin çalışması için ham görüntüye gereksinim duyulabilir. Muhabirin ya da editörlerin konuya yaklaşımına göre, daha önce kullanılmamış görüntü parçaları kullanılabilir.

Arşiv görevlisi, hem yayına giren hem de ham görüntü kasetlerini belirli bir sınıflamayla arşivde depolar. İçindeki bilgileri bilgisayara kaydeder, kağıt üzerine dökümünü alır ve dosyasında saklar.

2-Haber Yayın-Sunum Sürecinde Görev Alan Kişiler:

Yönetmen

Yönetmen, haber yayınından sorumlu kişidir. Yayın öncesinde genel yayın yönetmeninin başkanlığındaki günlük haber toplantılarına katılır ve haber akışını hazırlar. Haber yönetmeni tüm rejijyi kontrol altında tutar. Yayın sırasında, resim seçici, sesçi, VTR operatörü (resim kayıt cihazı), karakter jeneratörü (kj-yazı cihazı) operatörü, teknik yönetmen, prompter, kameraman (ya da

kameramanlar), spiker dahil rejide görev alan herkes, yönetmenin komutları doğrultusunda hareket etmek zorundadır. Ancak iyi bir yönetmen, herşeyi birlikte çalıştığı kişilerden daha iyi bilen değil, fakat birlikte çalıştığı görevlileri ellerinden geleni yapmaya özendiren ve onların çalışmalarını bir televizyon gösterisinin son bütünlüğü içinde birleştirebilen kişidir. (Sarıoğlu 1976: 125-127)

Yayından önce, ana kumanda odasındaki ya da bir başka deyişle final rejideki (yayının çıktığı oda) ve kamera kontrol odasındaki sorumlu, ses mühendisi, ana kumanda mühendisi vs. ile konuşur. Daha önceden genel yayın yönetmeni tarafından belirlenen haber bülteninin yayına gireceği saati ve süreyi kontrol eder. Önünde bulunan monitörleri dikkatle izler. Yönetmen bir görüntü, ses ya da hareketin ne zaman iyi ya da kötü olduğunu ve bunun nedenini bilmelidir. Yönetmen, çoğu kez tasarladığı bir çekimi üç ya da dört farklı şekilde denedikten sonra en iyisinin hangisi olduğuna karar verecek bol zamanı bulamaz.

Yönetmen, görüntüye çok önem vermelidir. Yayına yansıyan ya da prova monitörlerinde herşeyi gören ve hızla karar veren kişi olduğu için, hangi görüntüyü/resmi, ne zaman, kime yönelteceğini bilmelidir. Televizyon izleyicisi, yönetmenin ona gösterdiklerini izleyen kişidir.

Muhabirler ve yapımcılar tarafından hazırlanan haber bantlarını sırası geldikçe yayına sokar. Canlı bağlantılar sırasında muhabirlerin ve konukların isim şeritlerini verir. Muhabirlerin ya da konukların o sırada nerede oldukları ya da ne yaptıklarını yazar.

Yönetmen, haberde canlı bağlantılar varsa gerekli grafikleri yaptırır. Yönetmen "cue" denilen alt yazının yerinde verilmesinden

de sorumludur. Haber bandında sesin anlaşılmadığı yerlerde altyazı verilir. Bu yazılar, yayın sırasında yönetmen tarafından görüntü üzerine basılır.

Spiker

Televizyonun görsel-işitsel bir araç olması, görüntü ögesinin yanında sesin de önemini ortaya çıkarır. Televizyon, bir görüntü ve ses akımı olarak tanımlanabilir. Televizyon haberlerinin, asıl sunum biçimi, sürekli konuşmadır. Spiker haberi okur, karşılıklı görüşmeler yapılır, sorular sorulur, canlı bağlantılar yapılır, stüdyoya konuk çağırılır; ama sonuçta, sürekli bir konuşma olgusu yer alır.

Televizyon haberlerindeki, bu sürekli konuşmanın ve duyulan seslerin içinde, en önemlisi "spiker" in sesidir. Çünkü, her akşam, ana haber bülteninde, bu "ses" izleyicilere güvenlik duygusu verir. Haberin oluşturduğu kopmayı, şoku hafifletir, izleyicilere süreklilik, bütünlük, güvenlik ve rahatlama duygusu verir. Ana haber spikeri, mimikleri, ses tonu, oturuşu, gülümsemesi, rahatlığıyla, televizyonun sağladığı teknolojik yakınlaşmanın insani tamamlayıcısı ve ona kişilik kazandıran bir "yüz"dür. Sesi, görünüşü ve haberleri sunuş biçimiyle, program boyunca bize çeşitli yerlerden seslendiği izlenimini uyandıracak olan da odur. (Kars 1996: 120)

Haberin yaratacağı etki, spikerin tonlaması, mimikleri (kaşlarını çatması ya da gülümsemesi) ile pekişir. Bir yandan da, pek çok spikerin, depremleri, kazaları, cinayetleri ve diğer felaketleri aktarırken, yüz ifadelerini değiştirmemeleri,

soğukkanlılıklarını korumaları, rahat ve denetimli olmalarının (ki gerek kurum, gerek izleyicilerin beklentileri de bu doğrultudadır ve başarıları bununla ölçülür), gerçek dışılık dozunu yüksek tutmakta büyük katkısı vardır.

Spikerin özensiz, sinirli olması ya da sözcükleri yutup tümcelerini yarım bırakması düşünülemez.

İzleyici, sunucunun yetke ve becerinin simgesi olduğunu düşünmelidir; ne panikler ne de bunalır, o güvenin simgesidir. (Postman 1989: 75) İzleyicilerin, spikere inanmaması, sunucunun güven duygusu yaratamaması demektir. Bir haberin doğru olarak algılanması, anlatıcının güvenilirliğine bağlıdır. (Postman 1994: 116)

Spikerlerin, dış görünüşlerinden çok, dili kullanma becerisi önemlidir. İngiliz geleneğinde, haberleri okuyan kişinin, en güzel İngilizce aksanıyla okuyabilmesi önemlidir. Bu yüzden de, İngilizce'nin en iyi söyleniş biçimine "BBC İngilizcesi" denilmektedir.

TRT de spikerlerinde, Türkçe'nin en iyi söyleniş biçimi olan "İstanbul Türkçesi" arar.

Televizyon haber sunumunda güvenilirliği artırmanın bir yolu da, muhabirlikten gelen haber spikerlerinin kullanılmasıdır. Gazetecilik deneyimi olan ve bu özelliğiyle izleyicinin güvenini kazanmış, spikerliğinin yanısıra, haberlerin hazırlanmasında da görev alan kişilerin, güvenilirliği pekiştireceği düşünülmektedir. Bu işi yapan kişilere de anchorman-anchorperson denilmektedir.

Anchorman-anchorperson: Bayrak yarışında, bayrağı en son taşıyıp bitiş çizgisine ulaştırın kişi. Yarışta son koşucu, genellikle takımın en iyi koşucusudur. Koşar ve bayrağı son çizgiye

ulaştırır. Bu tür haber sunucuları da, gün boyu haberler için koşuşturanların en iyisi, en yetkilisidir. Sonunda da, haberleri izleyiciye ulaştırırlar. Türkiye'de henüz yaygın bir kullanımı olmadığı için, Türkçe bir karşılığı da bulunmamaktadır.

Örneğin, Amerikan CBS kanalının Akşam Haberleri'ni, 20 yıldan uzun bir süre sunan Walter Cronkite, bu özelliğe sahiptir ve programın adı Walter Cronkite ile Akşam Haberleri (CBS Evening News with Walter Cronkite)'dir. Ülkemizde de bu olgu, aynı biçimde Atv kanalının haberlerinde görülmektedir. Akşam haberlerinin sunumunu, gazeteci kökenli ve Atv Haber Koordinatörü olarak çalışan Ali Kırca sunmaktadır. Yayın saatinden önceki tanıtımlarda da, "Ali Kırca ile Atv Haber" deyimini kullanılmaktadır. Gün boyu süren haber üretiminde ve haberlerin seçilip bültene yerleştirilmesinde çalışan kişilerin, haberin içeriği konusunda bilgi sahibi olmaları, dolayısıyla egemen bir konuyla haberi sunmalarının güven konusunda katkısı olduğu düşünülmektedir.

Spikerin dış görünüşü de önem kazanmaktadır. Saç ve makyajının, yukarıda sayılan diğer özellikleriyle bütünleşmesi istenmektedir. Neil Postman, "Federal İletişim Yasası'nda, bu yönde hiçbir madde olmamasına karşın, kamera karşısında güzel görünmeyen insanların, "Günün Haberleri"nde halka seslenmeleri fiilen olanaksızdır. Bu yüzden, gazetecilerin çoğu, berberlerine haber metinlerinden daha fazla zaman ayırmaktadırlar." (Postman 1994: 13) diyerek, bu konunun altını çizmektedir. Ülkemizde de, özellikle bayan spikerlerin, her gün değişen saç rengi ve modelleri, kamuoyunda tartışılmaktadır. Görüntünün güzelliği, zaman zaman

spikerlerin diğer özelliklerinin gözardı edilmesi olgusunu ortaya çıkarmaktadır. Yarışmalarda, başarı kazanmış, "güzellikleri" ödüllendirilmiş kişilerin, haber spikerliği görevini almalarına, son yıllarda, ülkemizde özel televizyon kanallarında çok sık rastlanılmaktadır.

Spikerlik masabaşı işi değildir. Bedensel yorgunluk sesi etkiler. Haber yönetmenine düşen en büyük sorumluluklardan biri, yayındaki spikerin, herhangi bir hatasına karşın, moralini yüksek tutmaktır.

Öte yandan, arka plandaki hareketliler, ortada sabit oturan haber spikerinin önemini de vurgulamış olurlar. Spiker, hem çalışanların, hem de haberin "komutasını" elinde tutan kişi konumundadır.

Resim Seçici

Yönetmenin yanında oturur. Kimi yayınlarda yönetmenler, resim seçicilik görevini de kendileri üstlenirler, ancak çoğunlukla resim seçici kullanılır. Resim seçiciler, yönetmenin komutları doğrultusunda resmi/görüntüyü seçen kişilerdir. Canlı bağlantılar sırasında "kelebek" denilen bir grafik kullanılır. Kelebek grafiğın, bir tarafında spiker diğer tarafında ise konuk ya da canlı telefon bağlantısı yapılan kişinin fotoğrafı bulunur. Görüntü efektlerinden ve kamera hareketlerinden yararlanarak resim seçici görüntü düzenlemelerini yapar.

Ses Operatörü

Haber programının ses yönüyle ilgilidir. Sesçi de denir. Mikrofonları açıp kapar ve sesin çok yüksek ya da bozuk olmaması için ses düzeyini kontrol eder, yayındaki verimliliği artırır. Seslerin düşük olmamasına dikkat ettiği kadar, yükseklikten dolayı çatlama olmamasına da dikkat edilmelidir. Sesten doğacak herhangi bir sorun, izleyiciye eksik bilgi iletilmesi demektir. Sesi duyamayan izleyici, bilgi alamayacaktır.

Resim Kayıt

Canlı yayın sırasında VTR'leri (video tape recorder-video kayıt cihazı) kullanarak bantları okur. Resim kayıta görev yapan kişiye **VTR OPERATÖRÜ** adı verilir. VTR Operatörü, yayın sırasında "play" düğmesine basan kişidir. VTR Operatörü, yayına başlamadan yaklaşık otuz saniye önce kayda girer. Haber bantlarının yanında, çeşitli grafiklerin yayına verilmesine yardımcı olur. Sürekli olarak tetikte olması gereken bir birimdir. Yayına girmesi gereken bir bantın bir anlık gecikmesi bile, yayında aksamalara neden olur.

Işıkçı

Stüdyodaki aydınlatmadan sorumludur. Kameranın saptadığı bütün görüntülerin, en güzel biçimde görünmesini sağlamak için çalışır. İyi bir ışıkla, cildi çok kötü olan birini bile pürüzsüzmüş gibi gösterebilirler. Işıkçı, yayın formatı nasılsa ışığı ona göre kullanır. Loş bir ortamdaki giderek aydınlanan bir ortama geçiş yapılabilir. Bunu sağlayan ışıkçıdır.

KJ Operatörü

KJ, karakter jeneratörünün (yazı cihazının) kısaltılmışıdır. KJ operatörü, yayına yazı karakterlerinin verilmesinden sorumludur. Yazı karakterlerini yayından önce hazırlar. Bu yazılar, o sırada stüdyoda bulunan konuğun adı, görevi olabileceği gibi, muhabir ya da kameramanın künyesi de olabilir. Gerektiğinde (yönetmenin talimatıyla) yayından önce hazırlar ve yayın sırasında yeri geldikçe yayına verir. Ayrıca alt başlıkların ve köşelere bindirilen başlıkların (örneğin, "Son Dakika", "Özel Haber", "Arşiv" gibi) hazırlanması da kj operatörünün işidir.

Kameraman

Haberde görevli iki tür kameraman vardır. Stüdyo kameramanı ve aktüel çekim kameramanı. Stüdyo kameraları, haber yayını sırasında kullanılır. Yayında en önemli kamera, spikerin görüntüsünü saptayan kameradır. Spiker bu kameraya konuşur. Stüdyoda, haber bültenine girerken ve çıkarken, genel planı gösteren ikinci bir kamera daha bulunur. Bir yerle bağlantı kurulması gerekirse, üç kamera kullanılır. Stüdyo kameramanları, çekim açılarına göre netlik ayarlarını yapar ve yönetmenin komutlarını beklerler.

Aktüel çekim kameramanları ise, haberin üretim sürecinde görev yaptıkları için yönetmenin kontrolünde değildirlir. Kameramanların çektikleri görüntüler kurgulanır ve yayına hazır bant haline getirilir. Kameramanın gün içinde çektiği görüntüler ya haber metni yazılmış ve seslendirilmiş (perfore okumak) bir haber şekliyle yayına getirilir ya da spikerin yayın sırasında üzerine metin

okuyacağı şekilde montajlanarak yayına verilir. Buna DSF (doğal ses fonda) denir. Daha çok acil durumlarda (haber son anda yetişmişse) ya da canlı yayında konuk varsa, sürekli konuğu ve spikeri göstermek yerine söz konusu olayın görüntüsünü vermek için DSF kullanılır.

Televizyon haberciliğinde en önemli matzeme aktüel kameramanın çektiği görüntülerdir. Televizyon bir görüntü aracıdır ve önemli olan olayı-haberi görüntüyle anlatmaktır. Bu açıdan kameramanlar televizyon haberciliğinin en önemli parçasıdır.

Teknik Yönetmen

Teknik yönetmen kontrol odası ve yayında olanlar arasında bağ kuran kişidir. Görüntü ve ses başta olmak üzere, video kayıt cihazı (VTR), bant okuyucularında (player) meydana gelen her sorunla ilgilenir. Haber yönetmeninin her türlü teknik sorunda başvuracağı kişi teknik yönetmendir. KJ veya ses cihazında, resim seçme masasında, ışıkta, kamerada veya VTR'lerde meydana gelebilecek sorunların sorumlusu ve çözüm merkezidir.

Prompter

Spikerin, yönetmenden sonra, doğrudan iletişim içinde olduğu ikinci kişi prompterdir. Prompter sorumlusu, sunucunun kamerayla göz teması içindeyken sanki metin ezberindeymiş gibi okumasına yardımcı olur.

Prompter sorumlusu, daktilo edilmiş metni hareket eden bir kayışın üstünden geçirip elle idare eder. Daha donanımlı halinde ise, metin bilgisayar yoluyla ekrana getirilir. Her iki durumda da,

spikerin okuyacağı haber metni, doğrudan kamera merceklerinin üzerindeki bir cam parçasına yansıtılır. Spikerlerin aniden konuşmalarını kesmeleri, dillerinin sürçmesi ve kendi önlerindeki metinlere bakmaları rastlanan durumlardır. Bu durumlarda, spiker elindeki yazılı metni (Kamspiker-Kamera Spikerde'nin kısaltılmışı) okur. Ancak, yetenekli ve deneyimli spikerler, bu tür durumları doğaçlamayla geçiştirebilirler.

Özetle, prompter sorumlusu, kameranın spikeri gösterdiği anlarda, spikerin anlatması gerekenleri, bir cihaz yardımıyla kamera merceğinin üzerindeki cam parçasına, okuma hızına göre, satır satır aktaran kişidir.

Kaynakça

- KARS, Neşe (1996). **Yazılı Basından Televizyona Geçişte Tekelleşme Eğilimleri Açısından Televizyon Haberciliği**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- POSTMAN, Neil (1989). **Conscientious Objections-Stirring up Trouble About Language, Tecnology and Education**, First Published, Heinemann, Londra.
- POSTMAN, Neil (1994). **Televizyon: Öldüren Eğlence-Gösteri Çağında Kamusal Söylem**, çev. Osman Akınhay, Yay.Haz. Mehmet Küçük, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- SARIOĞLU, Güner (1976). **Tv Program Yapım ve Yönetimi**, A.Ü. Basımevi, Ankara.

